

Oslo, 19.08.2024

Innspill til Musikkutvalget fra redaktørene i Kontekst, Ballade, Folkemusikk og Jazznytt

Det er dybdemedienes oppgave å belyse flest mulig sider av et gitt fagfelt. Dette gjelder også musikklivet og -bransjen.

Der hvor kulturavdelingene innen breddemediene har sine egne prioriteringer – ofte med kommersielle eller allmennyttige hensyn – skal musikkmediene i større grad favne både det brede og smale musikkliv, herunder politikk, økonomi, utdanning og arbeidsliv i tillegg til aktuelle temaer og stemmer fra de ulike musiksjangrene.

Dette innspillet baserer seg på en grov tredeling av musikkpressen i Norge:

1) Breddemedier (rikspressen) har ofte en egen seksjon for kultur, hvor musikk er del av dekningen. Hvilke musikkuttrykk og sjangre som dekkes varierer ut ifra redaksjonelle prioriteringer.

2) Dybdemedier (fagpressen) dekker gjerne sjangerspesifikk musikk og artister, «underkommunisert musikk», musikkbransjen og/eller henvender seg til et mindre publikum enn hva breddemediene gjør. Dette kan være de som utøver, produserer eller på annen måte skaper musikk, som er sysselsatt i de mange organisasjonene, institusjonene og selskapene som utgjør den brede musikknæringen, og de som jobber innen det statlige og kommunale musikkbyråkratiet. Disse mediene er gjerne utgitt av en eller flere kulturorganisasjoner, og er selv tilknyttet en mediebransjeorganisasjon som Fagpressen eller Norsk Tidsskriftforening. De følger Redaktørplakaten og/eller Vær Varsom-plakaten. Eksempler på dette er Ballade, Kontekst, Folkemusikk og Jazznytt.

3) Uavhengige kulturmedier, det vil si nettsider, sosiale medie-kanaler, blogger eller videokanaler som på ulike måter dekker norsk og internasjonalt musikkliv, i enkelte tilfeller som en del av en større popkulturell dekning. Eksempler på dette er Natt&Dag, Musikknyheter, 730, TBA, Disharmoni og YLTV.

I dette innspillet legges fokus på dybdemedienes rolle, og vil her bli omtalt som *musikkmedier*.

1. Musikkmedienes rolle

Musikkmediene skal la størst mulig bredde av musikklivet komme til orde, og med det danne et bilde av hva som til enhver til «rører seg» i Norges musikkliv og -bransje.

Det er også en essensiell oppgave for musikkmediene å demme opp for den mangelfulle dekningen i breddemediene. Flere musikkmedie-artikler brukes i så måte som kilde i breddemedienes artikler, og musikkmedienes journalister og redaktører benyttes som kilder og eksperter av journalister og redaktører i breddemediene.

Musikkmedienes viktighet er altså parallell med musikkens. Om færre sprer ordet *om* musikken, er det desto færre som lytter til musikken.

Enkelte artister ønsker oppmerksomhet i dybdemediene. Andre bryr seg imidlertid ikke så mye om dette, og legger heller vekt på å nå frem i breddemedier og/eller via egne sosiale media-kanaler.

For de artistene som ønsker oppmerksomhet, fungerer musikkmediene både som en «kommunikatør», i den forstand at mediene synliggjør en gitt artist eller utgivelse. Samtidig er mediene redaktørstyrte og gjør sine egne prioriteringer av hva slags vinkling artistintervjuet skal ha, også om dette har kritisk tilnærming til artisten.

For publikum skal musikkmediene altså både være en troverdig kilde til relevant informasjon og en kulturhistorisk markør.

Musikkmediene har sådan en unik *fortrolighet* med publikum. Denne fortroligheten er gjerne dypere enn hva breddemediene kan tillate seg å ha. Musikkmediene kan derfor også tillate seg en annen språkbruk enn hva breddemediene ofte kan.

Denne fortroligheten og tilliten er imidlertid skjør. Publisering som ikke opprettholder en viss standard, eller hvor redaksjonen ikke utviser den kunnskapen som leseren forventer, svekker tilliten til fagmediet.

1b) Musikkmedienes samfunnsoppdrag – noen flere punkter:

- Musikkmediene publiserer undersøkende artikler hvor redaksjonene følger pengestrømmene i musikkbransjen. De publiserer kritiske artikler om forvaltningen av musikklivet.
- Musikkmediene synliggjør artister, komponister og andre opphavere. Musikkmediene plikter å bedrive informasjonsarbeid om aktuelle utgivelser og temaer så langt det lar seg gjøre og innenfor redaksjonenes formål.
- Kritik er et av kjerneområdene til musikkmediene. Kritik her innebærer både anmeldelser av musikkarrangement og utgivelser (inkludert bøker/litteratur som tar for seg musikkfeltet), kommentarstoff fra redaksjonen om tema knyttet til musikk og kritisk musikkjournalistikk som

nevnt i første punkt.

- Musikkmediene er plattformer for debatt, både for det kunstneriske og det organisatoriske musikklivet. Meningsbærere som ikke får sin (fulle) plass i breddemedier, kan utdype det i musikkmediene.

2. utfordringer

2a) Økonomi og levedyktighet

Det vår udelte mening at musikkmedienes økonomiske situasjon på ingen måte lever opp til det samfunnsoppdraget musikkmediene har.

Det kan tidvis være krevende å forklare for en utgiver, da altså en eller flere kulturorganisasjoner, som ikke har som hovedoppgave å være «et mediehus», behovet for å finansiere en redaksjon – og hvor mye dette koster. De fleste musikkmediene har relativt lave redaksjonelle budsjett, og få redaksjonsmedarbeidere. Rundt to årsverk + et frilansbudsjett er gjentakende i flere redaksjoner.

Som med andre medier er abonnementsløsninger, annonser og stillingsutlysninger vanlige alternativer for finansiering. Men musikkmediene har også en informasjonsplikt overfor allmennheten. Flere musikkmedier er åpne for alle, og anser det som et samfunnsoppdrag å tilby denne informasjonen – i Ballades tilfelle om «underkommuniserte sjangre/uttrykk» i særdeleshet – til publikum.

Som nevnt over, baserer musikkmediene seg på en tillit mellom redaksjon og publikum. Å opprettholde en journalistisk standard på dette nivået, samt å presentere og formidle dette på en måte som gjør at publikum ikke faller fra, er kostbart, tidkrevende – og alltid under utvikling.

2b) Slik finansieres redaksjonene

- Ballade finansieres gjennom Kulturrådet, annonser og bidrag fra eierne av Ballade (“eierne” er medlemmene av Foreningen Ballade; Norsk Komponistforening, NOPA og Musikkforleggerne). Ballade har også fått prosjektstøtte fra Fritt Ord, og bidrag fra Norsk tidsskriftforening til gjennomføring av ulike debattarrangement.
- Kontekst helfinansieres av Creo – forbundet for kunst og kultur. Kontekst har også mottatt prosjektstøtte fra Fritt Ord.
- Folkemusikk er finansiert av abonnenter, annonsører, tilskudd fra Kulturrådet/Kulturdirektoratet og Fritt Ord, samt bidrag fra eier FolkOrg - Organisasjon for folkemusikk og folkedans.
- Jazznytt eies av Stiftelsen Odin, med enkelte økonomiske bidrag fra Norsk Jazzforum. Vi mottar årlig moderat støtte fra Kulturdirektoratet, og i nyere tid prosjektstøtte for spesielle

saker av Fritt Ord. Ellers finansieres det av abonnement og annonsering, og i mindre grad løssalg.

Presset på å dekke sine respektive fagfelt kan være stort. Prioriteringer gjøres naturlig nok også i musikkmediene, og som i breddemediene er dette individuelt for den enkelte redaksjon. Enkelte musikkmedier har anmeldelser og kritikk, mens andre prioriterer mer debattartikler eller større reportasjer.

En redaktør innen musikkmediene kan i tillegg ha flere oppgaver enn hva redaktør-tittelen tilsier. Foruten redigering, tilrettelegging, bilde- og videoarbeid, publisering og redaksjonsledelse, kan dette eksempelvis være administrasjonsoppgaver utenom redaksjonen, IT-arbeid og salgs- og markedsføringsarbeid. Redaktøren er ofte også ansvarlig for sosiale medier. Redaktøryrket innen musikkmediene er i så måte et tidkrevende arbeid, som uten unntak går utover normal arbeidstid. Arbeidskontraktene til redaktørene gjenspeiler dette gjennom såkalte særskilt uavhengige stillinger. I noen tilfeller er redaktør også daglig leder eller har en administrativ rolle i bedriften.

2c) Støtteordninger

I Norge satser man på et frodig og mangfoldig kulturliv. Dette mangfoldet av musikere, utgivelser, konserter og prosjekter fører til større trykk på de ulike musikkmedieredaksjonene. Om musikken skal være levedyktig, må også musikkmedieredaksjonene være det. Det er viktig for de som utøver musikk og for publikum at det finnes redaksjoner som utøver kritiske refleksjoner innen alle musikksjangre.

Det finnes flere støtteordninger som skal komme også musikkmediene til gode. Kulturdirektoratet og Fritt Ord er de største bidragsyterne til enkeltprosjekter og for delfinansiering.

Musikkmedier faller imidlertid ofte mellom flere stoler i de større støtteordningene. Det kan være krav til eierskap/utgiver, dekningsområde og allmenhetens interesse som gjør at musikkmedier som fremstår for nisjete og/eller på grunn av små redaksjoner ikke når opp til krav om publiseringsfrekvens, og da ikke får støtte på samme måte som breddemediene/dagspressen får, da i særskilt grad mediestøtte (også kalt pressestøtte).

Støttesøknader er også tidkrevende, og kan være vanskelig å prioritere når artikler skal publiseres og ansatte ivaretas.

2d) Åndsverk

Ansatte i musikkmediene overdrar i all hovedsak sine rettigheter knyttet til materialet som publiseres, herunder blant annet tekst, video, foto, illustrasjoner og lydfiler, til utgiver som kan benytte seg av dette i alle redaksjonelle kanaler innenfor rammene til åndsverk- og opphavsrettlovgivning.

Materiale fra bidragsytere med løsere tilknytning til redaksjonene, altså frilansere og selvstendig næringsdrivende, håndteres ulikt fra medie til medie, og varierer ofte med den

enkelte bidragsyter. Kontrakter kan skrives enten på prosjektbasis, som enkeltoppdrag eller som et tidsbegrenset oppdrag.

Enkelte bidragsytere ønsker å beholde opphavsretten, hvor dette er presisert i arbeids/oppdragsavtaler. Andre skriver ingen avtaler, men forholder seg heller til redaksjonene med muntlige avtaler, hvor honorar og betingelser avtales fortløpende og opphavsrettslige spørsmål ikke blir adressert. Det kan her være felles forståelse at det utvises skjønn fra begge parter, men dette kan også være en kilde til konflikter på senere tidspunkt.

En kjent problemstilling er bilder som legges i redaksjonenes mediearkiv, som har mangelfull markering eller metadata, hvor en ekstern fotograf således kan kreve vederlag for gjenpublisering av et gitt bilde. Dette gjelder også bilder innkjøpt av bildebyrå.

Feilkrediterte eller manglende kreditering av bilder fra bildebyrå fra flere tiår tidligere kan medføre kompensasjonskrav fra byråene, som bruker egne innkrevingselskaper til dette.

2e) Arkivering

Arkivering av nettsider er en oppgave som tilfaller Nasjonalbiblioteket. Men det er like fullt vår oppfatning at mange nettsider og dermed mye musikkhistorie går tapt når en nettside fjernes eller gjennomgår større oppdatering. Disse kostbare og tidkrevende formateringsendringene kan gjøre artikler nærmest uleselige eller mangelfulle.

Det er ønskelig med et større sikkerhetsnett for norsk musikkhistorie. Gamle debatter som dukker opp igjen, kan få et mer nyansert bilde og større kunnskap til utvikling av debatten dersom historien er bevart. Dette er nyttig for journalister, forskere, studenter og publikum.

2f) Utveksling av stoff

Det er ønske om større samarbeid mellom dybdemediene og breddemediene, både lokalt regionalt og nasjonalt, eksempelvis ved at breddemediene publiserer dybdemedienes saker.

2g) Frilansere

Det er også en utfordring med kompetente og uhildede frilansere over hele landet, spesielt i Nord-Norge. Det er små forhold (selv over store områder), og ofte for tette bindinger mellom journalist og case. Muligheten til å raskt ta tak i aktuelle problemstillinger, debatter og hendelser blir da betraktelig mindre på grunn av for få lokale journalister/kritikere/skribenter til å gjøre jobben.

Vi gjør oppmerksom på at dette ikke en fullstendig liste over de mange utfordringer musikkmediene nå har, men er forhåpentlig et utgangspunkt for videre debatt.

Med hilsen,

Brand Barstein
Redaktør, Kontekst

Guro Kleveland
Redaktør, Ballade

Kjellbjørn Karsrud
Redaktør, Folkemusikk

Audun Vinger og Filip Roshauw
Redaktører, Jazznytt